

บทที่ ๓

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการดี ของศาลไทยและต่างประเทศ

กฎหมายและบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย

การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรม
สมัยใหม่

กฎหมายใหม่ที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมของไทยต้องปรับใช้ระบบ
เทคโนโลยีเพื่อนำเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวกรวดเร็วตามความก้าวหน้าของ
เทคโนโลยีในปัจจุบัน มีดังนี้

๑. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๕๕ การพิจารณาพิพากษาคดีต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว แต่ต้องเปิด
โอกาสให้คู่กรณีชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจงของตนตามควรแก่กรณีแต่การ
ชี้แจงต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เป็นกรณีที่ศาลอนุญาตให้ชี้แจงด้วยวาจาต่อหน้าศาล คู่กรณีมีสิทธิ
ขอตรวจดูพยานหลักฐานที่แต่ละฝ่ายได้ยื่นไว้ในสำนวน เว้นแต่กรณีใดมีกฎหมายคุ้มครองให้ไม่
ต้องเปิดเผยหรือศาลปกครองเห็นว่าจำเป็นต้องไม่เปิดเผย เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่การ
ดำเนินงานของรัฐ แต่กรณีที่ไม่เปิดเผยดังกล่าว ศาลปกครองจะนำมาใช้รับฟังในการพิจารณา
พิพากษาคดีไม่ได้

ในการพิจารณาพิพากษาคดี ศาลปกครองอาจตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตาม
ความเหมาะสม ในการนี้ ศาลปกครองจะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือ
พยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควร พยานบุคคลหรือ
พยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลปกครองเรียกมาให้ถ้อยคำหรือทำความเห็นต่อศาลปกครองมีสิทธิได้รับ
ค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕๗ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนทำหน้าที่ตรวจสอบและเสนอความเห็นในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อองค์คณะพิจารณาพิพากษา ตลอดจนดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น

ในระหว่างการดำเนินการของตุลาการเจ้าของสำนวนตามวรรคหนึ่งให้เปิดโอกาสให้คู่กรณีได้ทราบถึงข้ออ้างหรือข้อแย้งของแต่ละฝ่าย และให้คู่กรณีแสดงพยานหลักฐานของฝ่ายตนเพื่อยืนยันหรือหักล้างข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายได้ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าได้รวบรวมข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพียงพอแล้ว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนทำความเข้าใจเสนอให้องค์คณะพิจารณาพิพากษาเพื่อพิจารณาคดีต่อไป

ในการให้โอกาสคู่กรณีตามวรรคสอง ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนกำหนดให้คู่กรณีแสดงพยานหลักฐานของฝ่ายตนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าคู่กรณีมิได้ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคู่กรณีที่มิได้แสดงพยานหลักฐานนั้น ไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุนหรือยอมรับข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งแล้วแต่กรณี และให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาต่อไปตามที่เห็นเป็นการยุติธรรม

ในกรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคสามหรือมีพฤติกรรมประวิงคดีให้ล่าช้า ศาลปกครองจะรายงานผู้บังคับบัญชาผู้กำกับดูแล ผู้ควบคุม หรือนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือสั่งการหรือลงโทษทางวินัยต่อไปก็ได้ ทั้งนี้ โดยไม่เป็นการตัดอำนาจที่ศาลจะมีคำสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการเจ้าของสำนวนและพนักงานคดีปกครองให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๖๑ ให้ตุลาการศาลปกครองคนหนึ่งคนใดซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์คณะมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งเรียกให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานทางปกครองหรือของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๒) มีคำสั่งเรียกให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งวัตถุ เอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือให้ความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือส่งผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานทางปกครองนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณา

(๓) มีคำสั่งเรียกให้คู่กรณีมาให้ถ้อยคำหรือนำพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา

(๔) มีคำสั่งเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา

(๕) ใต้วงหรือมีคำสั่งในเรื่องใดที่มีใช้การวินิจฉัยชี้ขาดคดี ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ในกรณีจำเป็น ตุลาการศาลปกครองหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากตุลาการศาลปกครองมีอำนาจไปตรวจสอบสถานที่ บุคคล หรือสิ่งอื่นใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๖๒ ถ้าผู้ฟ้องคดีได้รับคำสั่งจากศาลปกครองให้มาให้อัยคำหรือแสดงพยานหลักฐานแล้ว ไม่ดำเนินการตามคำสั่งนั้นภายในระยะเวลาที่ศาลปกครองกำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลปกครองจะสั่งให้จำหน่ายคดีเสียก็ได้

คดีที่ศาลปกครองได้สั่งจำหน่ายตามวรรคหนึ่ง ถ้าภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ศาลปกครองมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี ผู้ฟ้องคดีแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลปกครองได้ว่าการที่ตนไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของศาลปกครองได้นั้น เป็นเพราะเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุอันสมควรศาลปกครองจะอนุญาตให้พิจารณาใหม่หรือฟ้องคดีใหม่ก็ได้

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๒๒ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้การติดต่อสื่อสารระหว่างศาลด้วยกันกระทำโดยโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น แทนการติดต่อโดยทางไปรษณีย์หรือประกอบกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความเหมาะสมแก่ลักษณะเนื้อหาของเรื่องที่ทำการติดต่อ รวมทั้งจำนวนและลักษณะของเอกสารหรือวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้อง

เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี พยาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ศาลอาจมีคำสั่งให้การแจ้งข้อความหรือการส่งเอกสารระหว่างศาลกับคู่กรณี พยาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง กระทำโดยวิธีการตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยให้ศาลกำหนดวันที่ถือว่าได้รับแจ้งข้อความหรือเอกสารไว้ด้วย

ข้อ ๒๓ สำนวนคดี เอกสารของคู่กรณี พยานหลักฐาน รายงานกระบวนการพิจารณา คำพิพากษา คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดที่รวมไว้ในสำนวนคดี ไม่ว่าจะเป็นเอกสารต้นฉบับหรือสำเนาฉบับ ถ้าศาลเห็นสมควร จะมีคำสั่งให้เก็บรักษาหรือนำเสนอในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ข้อ ๕๐ ในการพิจารณาพิพากษาคดี ศาลมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม ในการนี้ศาลอาจแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีที่ปรากฏในคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้าน คำให้การ หรือคำให้การเพิ่มเติม ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเช่นว่านั้น ศาลอาจดำเนินการตามที่กำหนดในส่วนนี้หรือตามที่ศาลเห็นสมควร

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาล ถ้าต้องมีการให้ถ้อยคำของคู่กรณี พยาน หรือบุคคลใดๆ ให้ศาลเป็นผู้ซักถาม

ข้อ ๕๑ ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเรียกคู่กรณีหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำได้ตามที่เห็นสมควร

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งจะกำหนดประเด็นข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนไว้ด้วยก็ได้ ศาลต้องแจ้งกำหนดการไต่สวนให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีนั้นคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริงได้ แต่ถ้าข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาพิพาทคดี หรือคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อเท็จจริงนั้นมาก่อนแล้ว ศาลจะไม่แจ้งกำหนดการไต่สวนให้คู่กรณีนั้นทราบก็ได้ พยานที่ศาลมีคำสั่งเรียกมาให้ถ้อยคำอาจเสนอพยานหลักฐานใดๆ เพื่อประกอบการให้ถ้อยคำของตนได้ ถ้าพยานหลักฐานนั้นอยู่ในประเด็นที่ศาลมีคำสั่งให้มีการไต่สวน

ข้อ ๕๒ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรจะรับฟังถ้อยคำของบุคคลใดและเป็นกรณีที่ต้องใช้ถ้อยคำ ให้ศาลจัดหาถ้อยคำโดยให้ถ้อยคำได้รับคำตอบแทนเช่นเดียวกับการมาให้ถ้อยคำของพยานผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ ๕๓ ก่อนให้ถ้อยคำต่อศาล คู่กรณีหรือพยานต้องสาบานตนตามลัทธิศาสนาหรือจารีตประเพณีแห่งชาติของตน หรือกล่าวคำปฏิญาณว่าจะให้ถ้อยคำตามสัจยจริงให้คู่กรณีหรือพยานแจ้งชื่อ นามสกุล ที่อยู่ อายุ และอาชีพ และในกรณีที่พยานมีความเกี่ยวข้องกับคู่กรณีคนหนึ่งคนใดให้แจ้งด้วยว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร

ในขณะที่พยานคนหนึ่งกำลังให้ถ้อยคำต่อศาล คู่กรณีจะอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ห้ามมิให้พยานคนอื่นอยู่ในสถานที่นั้น เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือเป็นกรณีที่กำหนดไว้ในวรรคสี่ พยานที่ให้ถ้อยคำแล้วอาจถูกเรียกมาให้ถ้อยคำอีกในวันเดียวกันหรือวันอื่น และอาจถูกเรียกมาให้ถ้อยคำพร้อมพยานคนอื่นในเรื่องเดียวกันได้

เมื่อคู่กรณีหรือพยานให้ถ้อยคำเสร็จแล้ว ให้ศาลอ่านบันทึกการให้ถ้อยคำดังกล่าวให้คู่กรณีหรือพยานฟังและให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ในกรณีที่คู่กรณีหรือพยานลงลายมือชื่อไม่ได้หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ศาลจดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อเช่นนั้นไว้

ข้อ ๕๔ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอ ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้คู่กรณี หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานใดๆ ให้แก่ศาล

ข้อ ๕๕ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอ ศาลอาจมีคำสั่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษา ตรวจสอบ หรือวิเคราะห์ในเรื่องใดๆ เกี่ยวกับคดี อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยข้อกฎหมายแล้วให้ทำรายงานหรือให้ถ้อยคำต่อศาลได้

รายงานหรือบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ส่งสำเนาให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องเพื่อทำข้อสังเกตเสนอต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ศาลอาจมีคำสั่งให้พยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ถ้อยคำต่อศาลประกอบรายงานของตนได้ ศาลต้องแจ้งกำหนดการให้ถ้อยคำของพยานผู้เชี่ยวชาญให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริงได้

ข้อ ๕๖ ศาลหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากศาลมีอำนาจไปตรวจสอบสถานที่ บุคคล หรือสิ่งอื่นใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ให้ศาลแจ้งวัน เวลา และสถานที่ที่จะไปตรวจสอบให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริงได้ โดยคู่กรณีจะไปร่วมในการตรวจสอบดังกล่าวหรือไม่ก็ได้

ศาลหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากศาลต้องบันทึกการตรวจสอบและการให้ถ้อยคำของบุคคลหรือพยานในการตรวจสอบรวมไว้ในสำนวนคดีด้วย

ข้อ ๕๗ ถ้าบุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานซึ่งตนอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมา หรือถ้าคู่กรณีฝ่ายใดในคดีเกรงว่าพยานหลักฐานซึ่งตนจะอ้างอิงอาจสูญหายเสียก่อนที่จะมีการไต่สวน หรือเป็นการยากที่จะนำมาไต่สวนในภายหลัง บุคคลนั้นหรือคู่กรณีฝ่ายนั้นอาจยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ไต่สวนพยานหลักฐานนั้นไว้ทันที เมื่อศาลได้รับคำขอแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งเรียกผู้ขอและคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมายังศาล และเมื่อได้ฟังบุคคลเหล่านั้นแล้ว ให้ศาลสั่งคำขอตามที่เห็นสมควร ถ้าศาลสั่งอนุญาต ให้ไต่สวนพยานไปตามระเบียบนี้ ส่วนรายงานและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนั้นให้ศาลเก็บรักษาไว้

ในกรณีที่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรและยังมิได้เข้ามาในคดีนั้น เมื่อศาลได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลสั่งคำขอตามที่เห็นสมควร ถ้าศาลสั่งอนุญาต ให้ไต่สวนพยานไปฝ่ายเดียว

ข้อ ๕๘ เมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดี ศาลอาจแต่งตั้งให้ศาลปกครองชั้นต้นอื่นช่วยแสวงหาข้อเท็จจริงในประเด็นใดก็ได้ แล้วให้ศาลปกครองที่ได้รับแต่งตั้งส่งรายงานผลการแสวงหาข้อเท็จจริง บันทึกการให้ถ้อยคำของพยาน และเอกสารหรือพยานหลักฐานไปยังศาลที่แต่งตั้ง

ข้อ ๕๕ ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามส่วนนี้ ศาลจะออกคำสั่งให้มีการบันทึกเสียงภาพ หรือเสียงและภาพ ตลอดเวลาหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของการดำเนินการนั้นเพื่อเป็นหลักฐานประกอบสำนวนคดีก็ได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

การสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ (Video Conference)

มาตรา ๑๒๐/๔ คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอให้ศาลทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาล โดยระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานต้องเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องค่าใช้จ่าย หากศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมศาลจะอนุญาตตามคำร้องนั้นก็ได้ โดยให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาไปตามข้อกำหนด แนวทางการสืบพยานของประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ที่ออกตาม มาตรา ๑๐๓/๓ รวมทั้งระเบียบวิธีการสืบพยาน สถานที่ และหลักพิจารณาในการสืบพยาน ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาดังกล่าว และไม่ถือว่าค่าใช้จ่ายนั้นเป็นค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินคดี การเบิกความตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล

การอ่านคำเบิกความให้พยานฟัง และให้พยานลงลายมือชื่อในคำเบิกความ

มาตรา ๑๒๑ กำหนดให้ในการนั่งพิจารณาทุกครั้ง เมื่อพยานคนใดเบิกความแล้ว ให้ศาลอ่านคำเบิกความนั้นให้พยานฟัง และให้พยานลงลายมือชื่อไว้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕ และ ๕๐ แต่กฎหมายกำหนดไม่ใช้บังคับกับกรณีที่มีการใช้บันทึกถ้อยคำแทนการเบิกความของพยานตาม มาตรา ๑๒๐/๑ หรือมาตรา ๑๒๐/๒ หรือกรณีที่มีการสืบพยานโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพตาม มาตรา ๑๒๐/๔ หรือกรณีที่มีการบันทึกการเบิกความของพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพหรือเสียงหรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งคู่ความและพยานสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของบันทึกการเบิกความนั้นได้ แต่ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือพยานขอตรวจดูบันทึกการเบิกความของพยานนั้น ให้ศาลจัดให้มีการตรวจดูบันทึกการเบิกความนั้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การขอออกหมายจับ หมายค้น ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น

มาตรา ๕๕ กำหนดว่าในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควร โดยผู้ร้องขอไม่อาจไปพบศาลได้ ผู้ร้องขออาจร้องขอต่อศาลทางโทรศัพท์ โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่เหมาะสมเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับหรือหมายค้นได้ ในกรณีเช่นว่านี้เมื่อศาลสอบถามจนปรากฏว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับหรือหมายค้นได้ตาม มาตรา ๕๕/๑ และมีคำสั่งให้ออกหมายนั้นแล้ว ให้จัดส่งสำเนาหมายเช่นว่านี้ไปยังผู้ร้องขอโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์

หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา การจัดการตามหมายจับนั้นจะจัดการตามเอกสารหรือหลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ได้

(๓) สำเนาหมายที่ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ความมีผลของสำเนาหมายจับหรือหมายค้นที่ได้ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น

มาตรา ๒ (๕) กำหนดว่า “หมายอาญา” หมายความว่า หนังสือออกตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้สั่งให้เจ้าหน้าที่ทำการจับ ชัง จำคุก หรือปล่อยผู้ต้องหา จำเลย หรือนักโทษ หรือให้ทำการค้น รวมทั้งสำเนาหมายจับหรือหมายค้นจนได้รับรองว่าถูกต้อง และคำบอกกล่าวทางโทรเลขว่าได้ออกหมายจับหรือหมายค้นแล้ว ตลอดจนสำเนาหมายจับหรือหมายค้นที่ได้ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๗

การสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนของศาลโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะของการประชุมทางจอภาพ

มาตรา ๘๗/๑ เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนร้องขอและผู้ต้องหามิได้คัดค้าน หากศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้นำผู้ต้องหาหรือพยานหลักฐานไปยังสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่นที่ศาลเห็นสมควรซึ่งสามารถสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวน โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียง ในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ การดำเนินการดังกล่าวให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ ให้ระบุวิธีการสอบถามและไต่สวนรวมทั้งสักขีพยานในการนั้นด้วย การไต่สวนตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าเป็นการไต่สวนในห้องพิจารณาของศาล

การบันทึกภาพและเสียงการสอบปากคำเด็ก

มาตรา ๑๓๓ ทวิ กำหนดว่า ภายใต้อำนาจแห่งมาตรา ๑๓๕ การถามปากคำเด็ก...ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำดังกล่าว ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน

การเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานหรือการสืบพยานประเด็นโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพ

มาตรา ๒๓๐/๑ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลนั้น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ ภายใต้อำนาจควบคุมของศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ การเบิกความตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล

การสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยโดยการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีหรืออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่น

มาตรา ๑๗๒ กำหนดว่า การพิจารณาและสืบพยานในศาลให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

แต่ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานที่มีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ ซึ่งอาจกระทำโดยการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีหรืออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และจะให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสามและวรรคสี่เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

การบันทึกคำเบิกความพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพ และเสียง

มาตรา ๑๗๒ กำหนดว่า ในการสืบพยาน ให้มีการบันทึกคำเบิกความพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุ ซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพและเสียงซึ่งสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของการบันทึกได้ และให้ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาใช้การบันทึกดังกล่าวประกอบการพิจารณาคดีด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสามและวรรคสี่เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

การสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี โดยการถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณา

มาตรา ๑๗๒ ตริ กำหนดว่า เว้นแต่ในกรณีที่จำเลยอ้างตนเป็นพยาน ในการสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้ศาลจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และศาลอาจปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

(๒) ให้คู่ความถาม ถามคั่น หรือถามถึงผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์

ในการเบิกความของพยานดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณาด้วย และเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ทราบ

การถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีที่ได้บันทึกไว้ในชั้นสอบสวน

มาตรา ๑๗๒ ตริ กำหนดว่า ก่อนการสืบพยานตามวรรคหนึ่ง ถ้าศาลเห็นสมควรหรือถ้าพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีหรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอโดยมีเหตุผลอันสมควรซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าจะเป็นผลร้ายแก่เด็กถ้าไม่อนุญาตตามที่ร้องขอ ให้ศาลจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีที่ได้บันทึกไว้ในชั้นสอบสวนตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ หรือชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสอง ต่อหน้าคู่ความและในกรณีเช่นนี้ให้ถือสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาล โดยให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม ถามคั่นหรือถามถึงพยานได้ ทั้งนี้ เท่าที่จำเป็นและภายในขอบเขตที่ศาลเห็นสมควร

การรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานในชั้นสอบสวน กรณีไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความในชั้นพิจารณา

มาตรา ๑๗๒ ตริ กำหนดว่า ในกรณีที่ไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความตามวรรคหนึ่งเพราะมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้ศาลรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานนั้นในชั้นสอบสวนตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ หรือชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสอง เสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาลและให้ศาลรับฟังประกอบพยานอื่นในการพิจารณาพิพากษาคดีได้

ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๕๐

วิธีการติดต่อระหว่างศาล

ข้อ ๕. เพื่อให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม การติดต่อระหว่างศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกับศาลอื่นอาจทำโดยโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นแทนการติดต่อโดยทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษหรือประกอบกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความเหมาะสมแก่ลักษณะเนื้อหา

ของเรื่องที่ทำกรติดต่อ รวมทั้งจำนวนและลักษณะของเอกสาร หรือวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด

การบันทึกคำเบิกความของพยาน

ข้อ ๒๖. นอกจากจะบันทึกถ้อยคำของพยานไว้ในสำนวนเพื่ออ่านและให้พยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานแล้วศาลอาจกำหนดให้มีการบันทึกการเบิกความของพยาน โดยใช้เครื่องมือในการบันทึกเสียงหรือภาพและเสียงอีกด้วยก็ได้

การสืบพยานบุคคลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ

ข้อ ๓๒. เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีคำขอและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมศาลอาจอนุญาตให้ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ (VIDEO CONFERENCE) ได้ โดยให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายและไม่ให้ถือว่าค่าใช้จ่ายนั้นเป็นค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาซึ่งศาลอาจพิพากษาให้คู่ความฝ่ายอื่นรับผิดชอบได้ตามมาตรา ๑๖๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การสืบพยานตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล

การรับฟังข้อมูลคอมพิวเตอร์

ข้อ ๓๓ ศาลอาจรับฟังข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ หาก...

ข้อกำหนดคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๕

วิธีการติดต่อระหว่างศาล คู่ความและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๔ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม การติดต่อระหว่างศาลล้มละลายกับศาลอื่นอาจทำโดยโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นแทนการติดต่อโดยทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษหรือประกอบกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน และความเหมาะสมแก่ลักษณะเนื้อหาของเรื่องที่ทำกรติดต่อรวมทั้งจำนวนและลักษณะของเอกสาร หรือวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ศาลกำหนดคู่ความ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดีหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาจได้รับอนุญาตจากศาลเพื่อใช้วิธีการติดต่อตามวรรคหนึ่งกับศาลแทนการติดต่อโดยทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ หรือทางเจ้าพนักงานศาล หรือประกอบกันก็ได้ ทั้งนี้โดยผู้ขออนุญาตเป็นผู้ชำระค่าใช้จ่าย

การสืบพยานบุคคลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ หรือการประชุมทางอินเทอร์เน็ต

ข้อ ๑๕ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีคำขอและศาลเห็นสมควร เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมศาลอาจอนุญาตให้ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบ

การประชุมทางจอภาพ (VIDEO CONFERENCE) หรือการประชุมทางอินเทอร์เน็ต (INTERNET MEETING) ได้ โดยให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ชำระค่าใช้จ่าย และไม่ให้อีกฝ่ายนั้นเป็น ค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาซึ่งศาลอาจพิพากษาให้คู่ความฝ่ายอื่นรับผิดชอบได้ตามมาตรา ๑๖๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาในห้องพิจารณาของศาล ในกรณีที่มีการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ (VIDECONFERENCE) หรือการประชุมทางอินเทอร์เน็ต (INTERNET MEETING) หากคู่ความฝ่ายใดประสงค์จะอ้างเอกสารเพื่อประกอบการสืบพยาน ให้คู่ความฝ่ายนั้น ส่งสำเนาเอกสารมายังศาลล้มละลายกลางก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า ๑ วัน เมื่อสืบพยานเสร็จ ให้ศาลที่สืบพยานส่งเอกสารที่คู่ความอ้างมายังศาลล้มละลายกลางโดยเร็ว

การรับฟังข้อมูลคอมพิวเตอร์

ข้อ ๒๐ ศาลอาจรับฟังข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ หาก...

ข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ.๒๕๔๔

ข้อ ๒๖ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย มีคำขอและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาล โดยระบบการประชุมทางจอภาพ (VIDEO CONFERENCE) ได้ โดยให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย และไม่ให้อีกฝ่ายนั้น เป็นค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ซึ่งศาลอาจพิพากษาให้คู่ความฝ่ายอื่นรับผิดชอบได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๖๑ การสืบพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเสมือนว่า พยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล

ข้อ ๓๐ ศาลอาจรับฟังข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ หาก...

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการส่งคำคู่ความหรือเอกสารต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลหรือต่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งโดยทางไปรษณีย์ โทรสารหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๕๐

การส่งคำคู่ความหรือเอกสารต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลทางสื่อเทคโนโลยี

ข้อ ๔ กำหนดว่า ในการส่งคำคู่ความหรือเอกสารต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล คู่ความอาจส่งโดยทางใดทางหนึ่งดังต่อไปนี้

(๓) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

แนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมของ ไทยและต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ในยุโรป

จาก บทความ *ICT within the Court in the E-Justic Era* ของ Marco Velicogna ได้กล่าวว่าปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Communication Technology) ไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมอย่างกว้างขวาง สามารถแบ่งออกเป็น ๔ ประเภทสำหรับการใช้งานได้ศาลได้แก่

๑. การใช้เทคโนโลยีด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ในโปรแกรมทั่วไปประเภทต่างๆ เช่น การใช้โปรแกรม Word processing, โปรแกรม Spreadsheet รวมถึงการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ภายในและภายนอก รวมถึงระหว่างฝ่ายตุลาการศาล
๒. การประยุกต์ใช้โปรแกรมที่จะช่วยในการสนับสนุนฝ่ายตุลาการของศาล ซึ่งรวมไปถึงการลงทะเบียนรับฟ้อง และระบบบริหารจัดการคดี
๓. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานของผู้พิพากษา เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับจัดเก็บคดี และกฎหมายต่างๆ รวมถึงระบบที่สนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดี
๔. การใช้เทคโนโลยีในห้องพิจารณาคดี

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

ในปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในศาลต่างๆ ทั่วยุโรป จากการสำรวจข้อมูลใน ๔๖ ประเทศทั่วทวีปยุโรปนั้น ๔๑ ประเทศได้มีคอมพิวเตอร์ใช้ และมีการใช้โปรแกรม Word processing ในศาลถึงร้อยละ ๙๐ ส่วนอีก ๕ ประเทศนั้น มากกว่า ๕๐% ได้เริ่มใช้เทคโนโลยีดังกล่าวตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๘๐ โดยในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๙๐ องค์กรรัฐบาลในหลายประเทศของยุโรปได้มีการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือทางเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของศาล และนำมาใช้เป็นจำนวนมาก และมีความเป็นระบบมากขึ้น โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์เอกสาร การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในการสื่อสารระหว่างกัน การใช้อินเทอร์เน็ตช่วยในการหาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อช่วยในการสนับสนุนงานในระบบ

ระบบการติดตามความเคลื่อนไหวคดีและการบริหารจัดการคดี (Case-tracking and Case Management Systems)

หนึ่งในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ได้มีการพัฒนาในศตวรรษแรกๆ ก็คือ การนำระบบการติดตามความเคลื่อนไหวคดี (Case-tracking System) มาใช้ ซึ่งระบบดังกล่าวนี้ได้รับการออกแบบให้เป็นทะเบียนคดีและคำพิพากษาของศาลอัตโนมัติ รวมถึงการจัดทำทะเบียนของศาลในเรื่องอื่นๆ ซึ่งการจัดระบบทะเบียนคดีและคำพิพากษาในรูปแบบของหนังสือ และรูปแบบอื่นๆ นั้นถือเป็นหนึ่งในการดำเนินงานที่สำคัญของศาล ซึ่งสามารถใช้เป็นคู่มือประกอบการดำเนินงานและแนวทางการปฏิบัติงานได้ ยกตัวอย่างเช่น สถิติคดีที่ได้รับการบันทึกไว้ในทะเบียนคดีนั้นจะสามารถหยิบมาอ้างอิงได้อย่างรวดเร็วสำหรับการดำเนินคดี หรือติดตามความก้าวหน้าของคดี อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการจัดเก็บคดีได้ด้วย การจัดทำทะเบียนคดีนี้ถือเป็นหลักประกันว่า กระบวนการพิจารณาคดีที่เป็นทางการนี้ได้รับการยอมรับ นอกจากนี้ ยังอาจเป็นการตรวจสอบถึงสถานะของคดีโดยไม่จำเป็นต้องเข้าถึงและอ่านไฟล์คดีนั้น ทั้งนี้ รูปแบบของทะเบียนคดีที่เป็นหนังสือหรือเอกสารนั้นจะค่อนข้างมีข้อจำกัด โดยมักจะอยู่ในสำนักงานของฝ่ายธุรการศาลซึ่งการจะใช้งานได้นั้นจะต้องมาใช้งานบริเวณสำนักงานดังกล่าว แต่หากเป็นการนำระบบเทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลนี้มาใช้ สามารถที่จะใช้งานได้อย่างทั่วถึง จากการสำรวจข้อมูลนั้น ๔๔ ประเทศในยุโรปได้มีการนำระบบ Case-tracking System มาใช้ในศาลร้อยเปอร์เซ็นต์ โดย ๑๒ ประเทศได้นำมาใช้มากกว่า ๕๐% ส่วน ๔ ประเทศได้นำใช้น้อยกว่า ๕๐% และ ๓ ประเทศได้นำใช้น้อยกว่า ๑๐%

ทั้งนี้ ประโยชน์ของการนำระบบ Case-tracking System มาใช้นี้ ก็คือ การสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันได้ นั่นหมายความว่า หากมีการอัพเดทข้อมูลในขณะนั้น ก็สามารถดูข้อมูลนั้นได้เลยทันที ซึ่งการจัดทำฐานข้อมูลของระบบ Case-tracking System ที่ดีนั้นจะช่วยทำให้การเข้าถึงข้อมูลในทุกๆ ช่วงขณะมีความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการฟ้อง คำพิพากษา และข้อมูลอื่นๆ ซึ่งการมีข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในศาลได้ ทั้งนี้ บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลของคดีต่างๆ ที่เป็นรูปแบบมาตรฐาน เช่น เลขคดี วันที่ยื่นฟ้อง ชื่อ-ที่อยู่ของคู่กรณีและทนายความ นอกจากนี้ ระบบ Case-tracking System ยังได้มีบทบาทสำคัญในองค์กรและการบริหารจัดการองค์กรศาลเป็นอย่างมาก เช่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ รวมถึงการบริหารงานบุคคล

ส่วนระบบการบริหารจัดการคดี (Case Management System) จะเป็นระบบที่เน้นการจัดเก็บข้อมูลในเชิงเอกสาร ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการคดีของผู้พิพากษาแต่ละคน และระหว่างองค์กรศาลด้วยกันมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะเป็นหลักประกันในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

ตามขั้นตอนและระยะเวลา และได้รับการคุ้มครองเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ระบบ Case Management System จะหมายรวมถึงการตรวจสอบและการบริหารจัดการคดีในทะเบียนข้อมูลของศาลนับตั้งแต่การรับฟ้องไปจนถึงขั้นตอนของการพิจารณาคดี โดยจะแสดงให้เห็นถึงความคืบหน้าของคดีแต่ละคดี

อย่างไรก็ดี ระบบ Case Management System อาจจะแพร่หลายน้อยกว่าระบบ Case – tracking system โดยจากการสำรวจข้อมูล มีเพียง ๒๐ ประเทศจาก ๔๒ ประเทศที่ได้นำระบบ Case Management System มาใช้ในศาลร้อยเปอร์เซ็นต์ ๑๓ ประเทศมีการนำมาใช้มากกว่า ๕๐% ส่วน ๓ ประเทศนำมาใช้น้อยกว่า ๕๐% และ ๖ ประเทศน้อยกว่า ๑๐% เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ศาลได้พยายามนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้กับการดำเนินงานต่างๆ โดยพิจารณาจากความจำเป็น ความต้องการ และทำการพัฒนางานและทักษะในการทำระบบดังกล่าวให้มีความเป็นมาตรฐาน นอกจากนี้ ระบบ Case Management System ได้เน้นที่การอำนวยความสะดวกความเคลื่อนไหวของคดีและการบริหารงานศาล โดยสามารถตรวจสอบของสิ่งที่เข้ามาในศาล และผลผลิตที่ออกไป ผลก็คือ เกิดการวางแผนงาน การจัดการกิจกรรมต่างๆ ของศาล และการจัดสรรทรัพยากรของศาล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบ Case Management System จะช่วยในการสรุปความเคลื่อนไหวของงานในแต่ละวัน แต่ละเดือน โดยสามารถแสดงให้เห็นถึงการรวมข้อมูลของกิจกรรมในศาลในรูปแบบที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น จัดทำปฏิทินรายเดือนของศาลแสดงให้เห็นถึงการดำเนินงาน และการใช้ระยะเวลาในห้องพิจารณาคดีในแต่ละวัน รวมถึงตารางแสดงจำนวนของงาน ประเภทงาน ในแต่ละวัน ซึ่งสามารถเป็นข้อมูลในการวางแผนการทำงานของผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ และการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ได้

สุดท้ายนี้ การเปิดฐานข้อมูลของระบบ Case Tracking และ Case Management System ไปสู่ผู้ใช้งานนอก เช่น ทนายความ และคู่กรณี นั้น เป็นสิ่งที่ได้มีการคิดค้นที่จะทำในการบริหารจัดการคดี โดยที่ผู้ใช้งานภายนอกสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าของคดีนั้นๆ โดยไม่ต้องไปที่ศาล ซึ่งตั้งแต่ปี ๒๐๐๔ เป็นต้นมา ศาลปกครองของฝรั่งเศสได้ทดลองนำระบบนี้มาใช้ โดยในหน้าเว็บจะอนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีและทนายความสามารถดูข้อมูลคดีผ่านระบบ Case Management System ของศาลโดยใช้รหัสที่ได้รับแจ้งทางไปรษณีย์เมื่อมีการฟ้องคดีเกิดขึ้น ส่วนในประเทศอื่นๆ เช่น อิตาลีนั้น มีเพียงทนายความที่สามารถเข้าถึงระบบ Case Management System นี้ได้

เทคโนโลยีเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้พิพากษา

เทคโนโลยีเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้พิพากษานี้ ถือเป็นเครื่องมือส่วนบุคคลที่ได้รับการออกแบบเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้พิพากษา เครื่องมือก่อนหน้านี้ที่ได้กล่าวไปนั้น ถือเป็นเครื่องมือขององค์กรที่ใช้ได้ทั่วไปกับบุคคลหลายคน ซึ่งอาจจะเสี่ยงยากสำหรับการใช้งานของผู้พิพากษา ดังนั้น จึงได้มีการออกแบบเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ไม่เพียงแต่จะมี

ผลกระทบต่องค์กรทางกระบวนการยุติธรรม แต่ในบางกรณีนั้นสามารถมีผลกระทบถึงการตัดสินใจคดีด้วย ทั้งนี้ ในการรับเอาเครื่องมือใหม่ๆ เข้ามานั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้พิพากษานั้นๆ ด้วย ซึ่งอาจไม่ได้มีผลแค่บุคคลแต่ยังส่งผลถึงองค์กรด้วย

สำหรับการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนในงานของผู้พิพากษานั้น สามารถกระทำได้ในหลายลักษณะ เช่น การวางแผนงาน การบริหารจัดการข้อมูล การรับข้อมูล การจัดทำเอกสาร และการตัดสินใจ โดยที่หนึ่งในงานของผู้พิพากษาที่ได้รับผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุดก็คือ การค้นคว้าข้อมูลทางกฎหมาย ดังนั้น การจัดหาคดี การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต ข้อมูลทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ ถือเป็นเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนที่สำคัญในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ยังรวมถึงการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล และการจัดให้มีฟอรัมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์นี้ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งมีถูกใช้ในกลุ่มผู้พิพากษาในยุโรปที่แพร่หลายมาก และมีความจำเป็นสำหรับการเป็นเครื่องมือในการสื่อสารอย่างเป็นทางการ โดยที่ในบางประเทศ เช่น เบลเยียม ฝรั่งเศส กรีซ อิตาลี นั้น การติดต่อทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถือว่าได้รับการรับรอง และสามารถลงนามแบบดิจิทัลได้ โดยถือได้ว่าเป็นการสื่อสารที่เป็นทางการภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันกฎหมายในลักษณะนี้ได้รับการบัญญัติขึ้นในหลายๆ ประเทศเป็นเวลาเกือบหนึ่งทศวรรษแล้ว ในหลายๆ คดี จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดให้มีฟอรัมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มจะช่วยให้ผู้พิพากษาสามารถติดต่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางกฎหมาย กระบวนการพิจารณาคดี และคดีที่เกิดขึ้นแบบเสมือนจริงที่เดียว ช่วยให้เกิดแนวคิดในการเขียนคำพิพากษา เช่น ในประเทศฟินแลนด์ได้มีระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญที่ช่วยสนับสนุนการเขียนคำพิพากษา หรือคำสั่งศาล ซึ่งนับเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญ

นอกจากนี้ การพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญ ก็คือ การพัฒนาระบบการเขียนคำพิพากษาอิเล็กทรอนิกส์ ระบบเหล่านี้จะช่วยปรับปรุงทั้งคุณภาพ และระยะเวลาในการเขียนคำพิพากษาลง และมีผลในความเป็นเอกภาพของคำพิพากษาในระยะยาว ในทางทฤษฎีนั้น การจัดทำคำพิพากษานั้น ควรจะเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ง่ายต่อความเข้าใจและเป็นแนวทางเดียวกับคำพิพากษาในอดีต ซึ่งในปัจจุบัน เทคโนโลยีอาจยังไม่สามารถเข้าไปช่วยให้การพัฒนางานด้านนี้เป็นไปอย่างที่ดีควรจะเป็นได้ เนื่องจากเป็นระบบที่ค่อนข้างซับซ้อน มีความผันแปร และมีความยืดหยุ่นอันเป็นคุณลักษณะของคำพิพากษาของศาล ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะมีการออกแบบเครื่องมือด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้รองรับกับเป้าหมายดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงเทคโนโลยีอยู่ตลอด น่าจะช่วยสนับสนุนการดำเนินการด้านนี้ได้มากขึ้น

เทคโนโลยีในห้องพิจารณาคดี

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ นี้ ได้รับการทดลองใช้ และได้มีการเริ่มนำมาใช้ในห้องพิจารณาคดีมากขึ้น มีการปรับระเบียบข้อบังคับต่างๆ ในหลายๆ ประเทศเพื่ออนุญาตให้มีการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ได้มากขึ้น ล่าสุด ในประเทศสโลวีเนีย กระทรวงยุติธรรมได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของ E-Justice และการนำระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video conferencing) มาใช้ในศาล โดยออกเป็นพระราชบัญญัติที่สามารถนำระบบ Video conferencing มาใช้สำหรับกระบวนการวิธีพิจารณาคดีอาญา ใน ๒๗ ประเทศของสหภาพยุโรป โดย ๒๐ ประเทศได้นำมาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีแพ่ง และ ๙ ประเทศได้นำมาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง โดยกำหนดว่าสามารถทำการสืบพยานได้โดยผ่านระบบ Video conferencing ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวนี้จะได้มีเครื่องมือสำหรับการบันทึกเสียงเพื่อรับฟัง ห้องพิจารณาคดีจะได้รับการจัดเตรียมด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์และจอภาพหลายๆ จอ การอัดวิดีโอ และการติดตั้งระบบ Video conferencing ระบบอินเทอร์เน็ต และระบบอินทราเน็ต การจัดให้มีระบบสนับสนุนทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการแสดงหลักฐาน ทั้งนี้ เครื่องมือต่างๆ ได้รับการพัฒนาสำหรับการบันทึกภาพและเสียงเพื่อนำไปสู่การสรุปเป็นข้อมูลลายลักษณ์อักษรต่อไป

อย่างไรก็ตาม ระบบ Video conferencing และการบันทึกเสียง หรือการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตนี้สามารถกระทำได้ง่ายในห้องพิจารณาคดี ปัจจุบันได้มีการประยุกต์ใช้ระบบ Video conferencing อย่างแพร่หลายในหลายๆ ประเทศ เช่น เอสโตเนีย ได้นำระบบเครือข่าย Video conferencing มาใช้ในระบบงานของศาล ซึ่งการดำเนินงานผ่านระบบนี้ในคดีอาญานั้น อาจจะทำให้การรับฟังพยาน ผู้ต้องสงสัย หรือผู้ถูกกล่าวหา ในระยะทางไกลมีมากขึ้น ส่วนในคดีแพ่งนั้น การมีส่วนร่วมทางไกลของกลุ่ม พยาน หรือผู้เชี่ยวชาญนั้นก็สามารถกระทำได้เช่นเดียวกัน ในประเทศโปรตุเกสในคราวประชุมผู้พิพากษาครั้งที่ ๙ เมื่อปี ๒๐๐๕ นั้น ได้มีการนำเอาระบบดังกล่าวมาใช้ โดยนำเอาระบบการบันทึกเสียงผ่านวิดีโอดิจิทัลมาใช้ในการนั่งพิจารณาคดี การแปลแบบต่อเนื่อง การใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำเอกสาร กำหนดการประชุม โดยที่ในการศึกษาวิจัยของประเทศเนเธอร์แลนด์เมื่อเร็วๆ นี้ เกี่ยวกับการทดสอบระบบ Video conferencing นั้น พบว่า เป็นการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มีความสำคัญ ไม่เพียงแต่ทางด้านเทคนิค แต่ยังเป็นการพัฒนาระเบียบข้อบังคับ และปัญหาในการบริหารงานของศาลที่สำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการยุติธรรมทางไกล หรือระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลต่างประเทศ และ ศาลไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการยุติธรรมทางไกล หรือระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลต่างประเทศ

จากบทความเรื่อง *Video Conferencing for Legal Services* ได้กล่าวถึง ระบบการยุติธรรมทางไกล (Tele-justice) ซึ่งนับเป็นคำที่ถูกใช้มากขึ้นในปัจจุบัน และแพร่หลายไปทั่วโลก โดยเป็นการพูดถึงการใช้ Video ในการสื่อสารสองทางระหว่างกัน ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาล หรือที่เรียกง่ายๆ ว่า “ระบบ Video Conferencing” นั่นเอง

ระบบ Video Conferencing นั้นได้ถูกนำมาใช้ในกิจกรรมหลายๆ อย่างด้วยกัน หากเป็นการดำเนินการในศาลได้มีการนำไปใช้ในการสืบพยาน ซึ่งการนำระบบ Video Conferencing มาใช้นี้มีข้อดีคือช่วยเป็นสื่อในการสร้างระบบการสื่อสารในกรณีที่บุคคลไม่สามารถปรากฏตัวในสถานที่เดียวกันได้ หรืออยู่ในสถานที่ที่ห่างไกล โดยจะช่วยลดค่าใช้จ่ายให้น้อยลง เช่น ในเรื่องของการเดินทาง และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังช่วยให้สามารถปรับตารางการดำเนินงานให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น

ในประเทศอินเดียนั้นได้มีการนำระบบ Video Conferencing มาใช้ระหว่างห้องขังและศาลแขวงทั่วประเทศโดยผ่านระบบการยุติธรรมทางไกลหรือระบบ Video Conferencing นี้ ซึ่งการใช้ระบบดังกล่าวนี้ จำเลยสามารถปรากฏตัวต่อหน้าศาลผ่านการเชื่อมต่อของวิดีโอระหว่างห้องขังกับศาลได้ ซึ่งได้รับการคาดการณ์ว่าในอนาคตอาจจะมีการนำเอาระบบนี้มาใช้ในห้องขัง จำนวน ๓๐๐ แห่ง และในศาล ๒,๐๐๐ แห่งในประเทศอินเดีย จะมีการเชื่อมโยงกันด้วยระบบ Video Conferencing

ส่วนประเทศสิงคโปร์ แนวคิดเกี่ยวกับการยุติธรรมทางไกลนี้ ได้เป็นที่รู้จักว่า “tele-visits” โดยที่ระบบดังกล่าวนี้ จะให้ผู้เข้าเยี่ยมนักโทษสามารถพูดคุยกับนักโทษผ่านระบบ Video Conferencing ในหลายๆ จุด ที่ตั้งอยู่ใกล้สถานีรถไฟทั่วประเทศ บริการดังกล่าวนี้จะลดความไม่พึงประสงค์ของผู้เข้าเยี่ยมในอันที่จะต้องเดินทางไปหานักโทษ ซึ่งอาจจะอยู่ไกล

ส่วน บทความ *Using Videoconferencing to obtain evidence in civil and commercial matters under Council Regulation (EC) No. 1206/2001 of 28 May 2001* ได้พูดถึงเรื่องการนำระบบ Videoconferencing มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลในประเทศสหภาพยุโรปว่า เมื่อใดก็

ตามที่มีคดีความเกิดขึ้น จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ศาลจะต้องมีดำเนินการสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย ซึ่งการสืบพยานสามารถดำเนินการได้หลายวิธี และบางครั้งจำเป็นต้องมีการสืบพยานบุคคลหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ปัจจุบันกระบวนการสำหรับการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นค่อนข้างมีความยากลำบากขึ้นหากพยานนั้นอยู่คนละประเทศ ซึ่งได้กลายมาเป็นปัญหาและอุปสรรคในด้านของระยะทางระหว่างศาลและบุคคลที่จะต้องสอบถามและความแตกต่างระหว่างระเบียบข้อบังคับและกฎหมายในแต่ละศาล

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้มีการสร้างเครื่องมือสำหรับประสานงานในกระบวนการพิจารณาความแพ่งครั้งแรก โดยสหภาพยุโรป ซึ่งได้มีการออกระเบียบข้อบังคับ (EC) ฉบับที่ ๑๒๐๖/๒๐๐๑ อันเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรศาลที่อยู่ภายใต้สหภาพยุโรปในเรื่องการสืบพยานในคดีแพ่งและพาณิชย์ และต่อมาได้มีระเบียบข้อบังคับ (EC) ฉบับที่ ๘๖๑/๒๐๐๗ มาตรา ๕ โดยได้พูดถึงกระบวนการพิจารณาในศาล หรือศาลชำนาญพิเศษว่า ในการสืบพยานหลักฐานเพื่อนำไปสู่การพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ศาลอาจสืบพยานหลักฐานได้จากเอกสารของพยาน ผู้เชี่ยวชาญ หรือคู่กรณี และที่สำคัญ อาจจะ Video Conferencing หรือเทคโนโลยีการสื่อสารอื่นมาใช้ในการสืบพยานก็ได้ หากสามารถจัดหาเทคโนโลยีเหล่านี้ได้

ระเบียบข้อบังคับดังกล่าวได้สนับสนุนการนำเอาระบบเทคโนโลยีในการสื่อสารมาใช้ในการสืบพยานหลักฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผ่านระบบ Video Conferencing และ teleconference โดยเครือข่ายกฎหมายสหภาพยุโรปเกี่ยวกับคดีแพ่งและพาณิชย์ (EJN) ได้สนับสนุนให้มีการใช้ระบบ Video Conferencing ทั้งในการประชุมประจำปี ณ กรุงลิสบอน ประเทศโปรตุเกส ในปี ๒๐๐๖ และจัดหาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ Video Conferencing สำหรับสมาชิก และได้มีข้อมูลเกี่ยวกับศาลที่ได้นำระบบ Video Conferencing มาใช้

นับแต่ปี ๒๐๐๗ สภาการยุติธรรมและคร่าวเรือน ได้มีการพิจารณาถึงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรม หรือ E-justice ซึ่งรวมถึงการนำระบบ Video Conferencing มาใช้ด้วย ทั้งนี้ ตัวแทนของสมาชิกประเทศ และองค์กรต่างๆ ของ EU ได้แสดงถึงการให้ความสนับสนุนในการพัฒนาระบบ Video Conferencing ในคดีต่างๆ ที่มีข้อจำกัดเรื่องระยะทาง ซึ่งสภาแห่งนี้ และแนวร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับ e-justice นี้ ได้มีการจัดทำคู่มือและเอกสารที่กล่าวถึงการนำ Video Conferencing ในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลที่อยู่คนละพื้นที่ในสหภาพยุโรป ซึ่งคู่มือเหล่านี้จะช่วยในการสนับสนุนงานศาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การใช้ Video Conferencing ในประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปนั้นอาจยังไม่ทั่วถึง แต่ประโยชน์ของการใช้ Video Conferencing สามารถสืบพยานหลักฐานของคดีที่อยู่

คนละพื้นที่ได้ และคู่มือที่จัดทำขึ้นได้ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาในการใช้ประโยชน์จาก Video Conferencing

จากมาตรา ๘ ของระเบียบข้อบังคับ (EC) ฉบับที่ ๑๒๐๖/๒๐๐๑ ได้กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้มากขึ้นเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการสืบพยานหลักฐาน โดยกล่าวว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการพิจารณาคดีของศาลในคดีแพ่งและพาณิชย์นั้น จำเป็นต้องมีการสืบพยานหลักฐานที่รวดเร็วระหว่างองค์กรศาลของสหภาพยุโรป

ทั้งนี้ วิธีที่จะมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งการสืบพยานหลักฐานโดยตรงก็คือ การใช้ Video Conferencing นอกจากนี้ ยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพยานที่จะต้องเดินทางเพื่อเข้ามาที่ศาลของอีกประเทศหนึ่ง หรือเจ้าหน้าที่ของศาลจะต้องเดินทางไปพบพยาน สิ่งเหล่านี้ทำให้เสียเวลาในการเดินทางและเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ดังนั้น หากนำเอาระบบ Video Conferencing เข้ามาใช้ ซึ่งมีราคาถูก จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลง และสามารถแก้ปัญหาข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่า อาจจะมีประเด็นที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนในคดีบางประเภท เช่น คดีครอบครัว ซึ่งการใช้ระบบนี้อาจไม่เหมาะสม แต่ในคดีทั่วไปแล้วนั้น ภายใต้ขอบเขตของข้อบังคับนี้ การใช้ Video Conferencing ในการรับฟังพยานหลักฐานน่าจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคแต่อย่างใด การอำนวยความสะดวกในการติดตั้งระบบ Video Conferencing นั้นอาจไม่ได้มีในทุกๆ ศาลของแต่ละประเทศสมาชิก แต่ในบางประเทศสมาชิก อาจติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่อื่นๆ ในท้องถิ่นนั้น เช่น ศาลอาญา ห้องขัง หรือในสถานที่ส่วนบุคคล ซึ่งสามารถจัดหาและติดตั้งได้ ในบางประเทศสมาชิกได้มีหน่วยเคลื่อนที่ และเครื่องมือเครื่องมือต่างๆ พร้อม อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันศาลได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดตั้งที่จำเป็นมากขึ้นสำหรับ Video Conferencing ในศาลของท้องถิ่นต่างๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการยุติธรรมทางไกล หรือระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) ในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมไทย

บทความเรื่อง ความยุติธรรมทางไกล : ระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพในศตวรรษที่ ๒๑ โดย ดร.ไพจิตร สวัสดิสาร ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งธนบุรี ประธานอนุกรรมการดำเนินการระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ ได้กล่าวไว้ว่า ความยุติธรรมทางไกลเป็นกลไกในการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้ก่อเกิดความยุติธรรมขึ้น แตกต่างกับสื่ออื่นที่ใช้ในการพิจารณาคดีโดยการสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ หมายถึง การนำวิดีโอมาใช้ในการปฏิสัมพันธ์สองทางในการพิจารณาทางศาลหรือกึ่งศาล จากประสบการณ์ของต่างประเทศที่ใช้การพิจารณาคดีเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่า ความยุติธรรมทางไกลได้เพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมาย โดยสามารถลดค่าใช้จ่ายและความยากลำบากของกระบวนการลงได้ แนวโน้มของรัฐบาลนี้คือเพิ่มการบริการ

แต่ให้ลดค่าใช้จ่ายลง ดังนั้น จึงได้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ไปพร้อมๆ กับการรักษาสิทธิของคู่ความ การวางแผนในเรื่องนี้เป็นทั้งสนองความต้องการเร่งด่วนกับการขยายเครือข่ายในอนาคต ซึ่งความต้องการเร่งด่วนในขณะนี้คือการเชื่อมต่อระหว่างห้องพิจารณาในศาลกับเรือนจำ ส่วนที่จะขยายเป็นการเชื่อมต่อระหว่างระบบทางกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ

ทั้งนี้ การนำกระบวนการยุติธรรมทางไกลมาประยุกต์ใช้นั้น สามารถนำไปใช้ในกรณีต่างๆ ดังนี้

๑. การพิจารณาหลักประกัน การตั้งทนายความ การฟ้องคดี การสอบคำให้การและการพิพากษาในคดี

๒. การพิจารณาในการสถานพินิจ ศาลเยาวชนและครอบครัว

๓. การพิจารณาสุขภาพจิต

๔. การออกคำสั่งในเรื่องครอบครัวและการป้องกันการทำร้ายเด็ก

๕. การสืบพยานประเด็นในศาลหรือสถานที่อื่น

๖. เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมสาบานตัวต่อหน้าองค์กรใหญ่ของลูกขุน

๗. พนักงานอัยการสัมภาษณ์เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับข้อเท็จจริง

จากการสอบสวนของพนักงานตำรวจ

๘. การแปลด้านภาษา ทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทาง

๙. การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่ถูกกักขัง การอบรมบุคลากรศาล เจ้าพนักงานกระบวนการยุติธรรม และพนักงานอื่นๆ

นอกจากนั้น การใช้กล้องวิดีโอในห้องพิจารณาสามารถที่จะนำมาบูรณาการกับโครงการการรักษาความปลอดภัยในศาลได้

ประโยชน์ที่จะได้รับ ในเชิงปริมาณ และคุณภาพของกระบวนการยุติธรรมทางไกลมีดังนี้

๑. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งนักโทษ (โดยตำรวจหรือราชทัณฑ์) ของผู้พิพากษา ทนายความ รวมทั้งพยาน เป็นต้น

๒. ประหยัดเชิงคุณภาพ คือ การเพิ่มความปลอดภัย ความสะดวกในการพิจารณา รวมทั้งเหยื่อ และผู้กระทำผิดไม่ต้องเผชิญหน้ากันกับเพื่อนและครอบครัวด้วย

๓. สามารถเก็บประวัติ (Record) ของกระบวนการพิจารณาได้มาตรฐานขั้นต่ำที่จำเป็นในแง่กฎหมาย และสามัญสำนึกทั่วไปในการใช้การสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ

๔. ผู้ที่มีส่วนร่วมสามารถที่เห็นและได้ยินอีกฝ่าย รวมทั้งผู้มีส่วนร่วมอื่นในกรณีที่มีมากกว่าสองฝ่าย

๖. คุณภาพของวิดีโอต้องเพียงพอที่จะให้ผู้มีส่วนร่วมสังเกตเห็นแต่ละฝ่ายในท่าทีของการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด หรือการแสดงออกซึ่งท่าทาง

๗. หากการสื่อสารที่เป็นความลับในระหว่างผู้มีส่วนร่วมสองฝ่าย (เช่น ทนายจำเลยในห้องพิจารณาและจำเลยในเรือนจำ) จะต้องมีสายโทรศัพท์ส่วนตัวที่ปลอดภัย

๘. การเชื่อมต่อวิดีโอจะต้องปลอดภัยจากการลักลอบสกัดข้อมูลหรือแอบฟังโดยบุคคลอื่นนอกเหนือจากที่มีส่วนร่วมในการสื่อสาร

ข้อมูลเชิงสถิติในทางปฏิบัติ กรณีศึกษา รายงานผลการวิจัย ผลการทดลองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการคดี การนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลไทย และศาลของต่างประเทศ

รายงานผลการวิจัย ผลการทดลองที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลไทย

นายเกรียงไกร ศรีสงฆ์ ผู้พิพากษาศาลแขวงนนทบุรี ได้มีบทสรุปและข้อเสนอแนะในการจัดทำเอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง การสืบพยานด้วยระบบ Video และ Video Conferencing ในการอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น” ที่ว่า ศาลยุติธรรมตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบันมีการพัฒนาระบบงานศาลรวมทั้งการพิจารณาและพิพากษาคดี การสืบพยานและการบันทึกคำพยานใช้วิธีจดคำพยานด้วยมือมาโดยตลอด ต่อมาภายหลังนำระบบการบันทึกคำพยานด้วยเครื่องบันทึกเสียงและใช้ระบบดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน และในไม่ช้านี้สำนักงานศาลยุติธรรมจะปฏิรูประบบและกระบวนการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication Technology) โดยมีแนวนโยบายพัฒนาระบบงานยุติธรรมแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Court) โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการอำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง โปร่งใสและมาตรฐานตลอดจนสร้างมิติใหม่ของการบริการประชาชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์และจะพัฒนาให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีลักษณะเป็นองค์กรอัจฉริยะ (Intelligent Organization)

การบันทึกคำพยานในศาลยุติธรรมถึงเวลาแล้วที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังเพื่อรองรับกับปริมาณคดีที่มีเข้าสู่ศาลยุติธรรมเป็นจำนวนมาก การนำระบบ Video และ Video

Conferencing มาใช้ในการสืบพยานบุคคลน่าจะเป็นทางออกที่เหมาะสมที่สุด เพราะจะทำให้มีระบบการพิจารณาคดีด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์ ทำให้การพิจารณาคดีอาญาได้กระทำต่อหน้าจำเลยอย่างแท้จริงเป็นการให้โอกาสจำเลยในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ลดปริมาณคดีที่ค้างพิจารณาในศาลลง ลดระยะเวลาการอ่านคำพิพากษาศาลสูง เพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน โดยการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและเวลาของพยาน คู่ความและผู้เกี่ยวข้องในคดี ยกระดับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมไทยให้มีความทันสมัยทัดเทียมนานาประเทศ ลดปัญหาในการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังในการมาศาล รักษาความปลอดภัยอันอาจเกิดขึ้นจากการชิงตัวผู้ต้องขัง ป้องกันภัยแก่พยานและผู้เกี่ยวข้องกัคดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังนำเสนอแนวคิดระบบการติดตั้ง Video และ Video Conferencing จากแนวทางที่ศาลบางแห่งนำมาทดลองใช้บ้างแล้วและจากการสอบถามผู้รู้และผู้เกี่ยวข้องในระบบนี้ โดยเมื่อมีการบันทึกคำพยานด้วยระบบดังกล่าวแล้วควรมีการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบและสามารถเชื่อมโยงกับระบบงานคดี (Caseflow Management System) รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายกับศาลสูงได้ ปัญหาที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาและได้รับการแก้ไขมีหลายประการ เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะพยานที่ยังไม่สอดคล้องกับระบบดังกล่าว การบันทึกคำเบิกความของพยานแบบลายลักษณ์อักษร วางแผนเกี่ยวกับงบประมาณที่คาดว่าจะใช้เพิ่มเติมในการนำระบบดังกล่าวมาใช้ให้ครบทุกศาล ครอบคลุมห้องพิจารณาคดี การพัฒนาบุคลากรของศาลยุติธรรมให้สอดคล้องกับยุค ICT ภายหลังจากการติดตั้งระบบดังกล่าวแล้วจะต้องมีมาตรการดูแลรักษาและซ่อมบำรุง รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยทั้งข้อมูลภาพและเสียง และอุปกรณ์ของระบบดังกล่าวด้วย

การนำระบบ Video Conference มาใช้ในการสืบพยานของศาลยุติธรรมในประเทศไทย

ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ใช้ระบบ Video Conference ในการฝากขังในคดีอาญาเป็นศาลแรก และนำมาใช้ ๒ กรณี คือ การฝากขัง ครั้งที่ ๑ ใช้ระหว่างห้องควบคุมผู้ต้องหาในศาลกับห้องพิจารณาเวรตั้ง และการฝากขังครั้งที่ ๒ ขึ้นไป ใช้ระหว่างศาลกับเรือนจำในขณะนั้น ศาลจังหวัดเชียงใหม่ใช้ระบบ Video Conference โดยนำกล้องวิดีโอและเครื่องขยายเสียงมาพาดสายติดตั้งวงจรปิดระหว่างศาลจังหวัดเชียงใหม่กับเรือนจำกลางเชียงใหม่ เนื่องจากสถานที่ทั้งสองมีระยะทางห่างจากกันประมาณ ๕๐๐ เมตร ทำให้เจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ต้องเสียเวลาในการเตรียมนำตัวและควบคุมผู้ต้องหาไปศาล ลดความเสี่ยงในการที่จะเกิดเหตุร้ายระหว่างเดินทาง

ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี ได้นำระบบฝากขังทางไกลผ่านจอภาพมาใช้ในปี ๒๕๔๘ โดยใช้เครือข่าย ISDN ซึ่งมีขอบเขตจำกัดไม่ครอบคลุมทั่วจังหวัด การสื่อสารดังกล่าวจึงใช้ได้แต่เฉพาะศาลกับเรือนจำเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาศาลจังหวัดสุพรรณบุรีได้นำระบบฝากขัง

ทางไกลผ่านการประชุมทางจอภาพผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบเดียวกับศาลจังหวัด นครสวรรค์มาใช้

ศาลจังหวัดนครสวรรค์ ได้นำระบบฝากขังทางไกลผ่านการประชุมทางจอภาพผ่าน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในปี ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เนื่องจากพัฒนาการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และซอฟต์แวร์ใหม่ๆ ทำให้การสื่อข้อมูลภาพและเสียงโดยใช้เครือข่ายสายโทรศัพท์ทำได้มี ประสิทธิภาพในราคาที่ถูกลง การประชุมผ่านจอภาพดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงไปยังสถานีตำรวจ ศาลและเรือนจำในเวลาพร้อมกัน ทำให้ศาลสามารถไต่สวนพนักงานสอบสวนและผู้ต้องหาพร้อม กันได้

ศาลจังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ นายวิจิต คงรัตนชาติ ผู้พิพากษา หัวหน้าพร้อมด้วยอัยการจังหวัดลำปาง ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำปาง สภานายความ จังหวัดลำปาง และเรือนจำกลางจังหวัดลำปาง ร่วมพิธีลงนามข้อตกลง การเปิดทำการศาลนอกเวลา ราชการและพิธีลงนามข้อตกลงสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๓ อาคารศาลจังหวัดลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

การนำระบบ Video Conferencing มาใช้ในศาลประเทศต่างๆ

ปัจจุบันศาลต่างๆ ส่วนใหญ่ทั่วโลกได้ตระหนักและเปิดกว้างถึงการนำเอาระบบ Video Conferencing มาใช้ในศาล แต่ไม่ทั้งหมด ซึ่งในการขอให้มีการสืบพยานที่ผ่านๆ มานั้น คู่กรณี มักจะต้องทำการติดต่อศาลเพื่อขออนุญาตในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งความยากง่ายของการ อนุญาตนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ

สำหรับในการตัดสินใจคดีหลายๆ คดีนั้น บางครั้งต้องขึ้นอยู่กับการมีอยู่ของพยาน และ ความสำคัญของพยาน อย่างไรก็ตาม หากพยานปากสำคัญต้องอยู่ในสถานที่ที่ห่างไกลจากศาล หรือไม่สามารถเดินทางมายังศาลได้เนื่องจากข้อจำกัดด้านวิชา สุขภาพ หรือการเงิน ศาลก็อาจจะ ขอให้ใช้ระบบการสืบพยานด้วย Video Conferencing นอกจากนี้ ความละเอียดอ่อนของคดีอาจจะมี ผลกระทบต่อการอนุญาตให้ใช้ระบบ Video Conferencing ทั้งนี้ ศาลต่างๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ยุโรปกลาง อินเดีย และออสเตรเลีย นั้น มักจะจัดให้มีการใช้ ระบบ Video Conferencing ในการสืบพยานจากจำเลย พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ เหยื่อ ผู้เคราะห์ร้าย และในคดีพิเศษที่เกี่ยวกับการกระทำทารุณในครอบครัว การทำร้ายเด็ก การกระทำ ข่มขืนทางเพศ เป็นต้น

ทวีปอเมริกา

การใช้ระบบ Video Conferencing ในศาลของ British Columbia ประเทศสหรัฐอเมริกา

การใช้ระบบ Video Conferencing ในประเทศสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันนี้มีรากฐานที่มั่นคงมาก โดยได้มีการนำระบบ Videographers มาใช้ครั้งแรกเมื่อปี ๑๙๗๐ ใน Allegheny County เมือง Pittsburgh รัฐเพนซิลเวเนีย ซึ่งต่อมาก็คือ Video Conferencing ในปี ๑๙๘๓ ได้มีการนำระบบดังกล่าวมาใช้กับนักโทษใน North Carolina ต่อมาศาลสหพันธ์ได้มีการนำระบบดังกล่าวมาใช้ในศาล

เดือนมิถุนายน ๒๐๐๘ เนติบัณฑิตยสภาของสหรัฐอเมริกา และบริษัทที่ปรึกษากฎหมายขนาดใหญ่ ได้ให้การสนับสนุนในการใช้ระบบ Video Conferencing และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในศาล โดยระบุว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบพยานหลักฐานนี้จะช่วยให้ระบบการทำงานแบบดั้งเดิมมีความรวดเร็วยิ่งขึ้นและหลายๆ ฝ่ายได้เห็นด้วยว่า ระบบดังกล่าวถือเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ดี เทคโนโลยีจะช่วยให้การดำเนินการในห้องพิจารณาคดีหลายๆ อย่างมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ระบบ Video Conferencing จะช่วยในเรื่องการสืบพยานที่อยู่ไกลกันหรือใช้ภาษาไม่เหมือนกัน ผู้พิพากษาบางคนอาจจะต้องการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพิจารณาคดีในห้องพิจารณาคดี

จากกฎหมายว่าด้วยการสืบพยานของสหพันธ์ (The Federal Rules of Evidence (Rules ๑๐๐๑-๑๐๐๗) และกฎหมายสหพันธ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง (The Federal Rules of Civil Procedure (Rule ๓๐(B)(๔)) ได้ให้คำนิยามและวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการการใช้วิดีโอในการสืบพยานหลักฐานในศาลสหพันธ์ ศาลแขวง และศาลจังหวัด โดยศาลเหล่านี้อาจรับแนวคิดและอาจปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสม หรืออาจจะออกระเบียบเป็นของตนเองก็ได้

ในการนี้ ศาลในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นได้ใช้ระบบ Video Conferencing แม้แต่กับพยานที่ไม่ใช่คนอเมริกัน ซึ่งกฎเกณฑ์อาจจะมีแตกต่างเล็กน้อยในแต่ละศาล ส่วนการใช้ระบบ Video Conferencing ภายในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นจะพบเห็นได้ทั่วไปในระบบการคุมขังนักโทษ ตั้งแต่ผู้เข้าเยี่ยมนักโทษไปจนถึงการนัดหมายของแพทย์ การใช้ Video Conferencing ได้แพร่หลายในวงกว้างใน ๒๖ รัฐ เพื่อลดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา และคุ้มครองผู้เข้าเยี่ยมและแพทย์ โดยในปี ๒๐๐๘ นั้น รัฐโอริโชน่าสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายประมาณ ๒๓๗,๐๐๐ ดอลลาร์โดยการใช้ระบบ Video Conferencing ส่วนในรัฐจอร์เจีย สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ถึง ๙๐% ส่วนรัฐคอนเนคติกัตได้ติดตั้งระบบ Video Conferencing ๑๘ แห่งเมื่อปี ๒๐๐๘ ทั้งนี้ นักวิชาการบางคนได้ออกมาให้ความเห็นเกี่ยวกับการติดตั้งระบบ Video Conferencing ว่าจะช่วยลดต้นทุนระหว่างกันในการพบปะ รวมถึงช่วยให้นักโทษสามารถให้ปากคำได้อย่างเป็นอิสระมากขึ้นด้วย

การใช้ระบบ Video Conferencing ในศาลของ British Columbia ประเทศแคนาดา

ระบบ Video Conferencing ได้ถูกนำมาใช้ในปัจจุบันเพื่อช่วยลด หรือหลีกเลี่ยงความเคลื่อนไหวของนักโทษ พยาน และผู้พิพากษา และ ยังเป็นการช่วยประหยัดเวลา ทำให้การดำเนินคดีต่างๆ เป็นไปด้วยความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยผ่านการใช้เครื่องมือ ได้แก่ กล้อง โทรทัศน์ และอุปกรณ์อื่นๆ โดยที่ระบบ Video Conferencing นั้นจะอนุญาตให้คู่กรณีที่ไม่ได้อยู่ในห้องเดียวกัน หรือบริเวณพื้นที่เดียวกัน สามารถติดต่อสื่อสารโดยเห็นภาพและเสียงภายในเวลาเดียวกันได้

โดยที่ในมณฑล British Columbia ของประเทศแคนาดานั้น ได้มีการติดตั้งระบบ Video Conferencing ไว้กว่า ๗๐ จุดบริเวณศาล และสถานที่ที่สามารถติดต่อผ่านระบบดังกล่าวได้ภายในมณฑล ประโยชน์ของการติดตั้งระบบ Video Conferencing นั้น มีดังนี้

๑. การเพิ่มความปลอดภัยในศาลและระหว่างการคุมตัวนักโทษ ถือเป็นการลดความเคลื่อนไหวของนักโทษโดยไม่จำเป็น ซึ่งสามารถลดความตึงเครียดในการคุมตัวระหว่างการเดินทางจากยานพาหนะและห้องขังนักโทษ รวมถึงสามารถเพิ่มความปลอดภัยภายในองค์กร

๒. การเพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องค่าใช้จ่ายของบริการ โดยที่ระบบ Video Conferencing นี้สามารถช่วยลด หรือหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายบางประการได้ โดยประหยัดเวลาในการคุมตัวนักโทษ และบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ต้องมาสอบปากคำ นอกจากนี้ การปรากฏตัวพร้อมกันของบุคคลสองฝ่ายในเวลาเดียวกันนั้นสามารถลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง และมีความปลอดภัยสูง รวมถึงค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างตำรวจหรือหน่วยรักษาความปลอดภัยในการคุ้มกัน การใช้ระบบ Video Conferencing เป็นประจำนี้ อาจช่วยลดความต้องการในการสร้างที่ห้องคุมขังพิเศษในการสอบปากคำ รวมถึงยานพาหนะที่เคลื่อนย้ายนักโทษ สำหรับการสอบปากคำของพยานโดยใช้ระบบนี้นั้น จะช่วยลดค่าใช้จ่าย และมีความแน่นอนมากขึ้น

๓. การปรับปรุงการเข้าถึงงานบริการของกระบวนการยุติธรรม จากการใช้ระบบ Video Conferencing เพื่อหลีกเลี่ยงการเดินทางของพยาน คู่กรณี ที่ปรึกษาคดี หรือผู้พิพากษา จะทำให้ลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการวิธีพิจารณา การจัดการในการสืบพยานด้วยระบบ Video Conferencing สามารถลดปัญหาอุปสรรคในการพิจารณาพิพากษาคดีลงได้ และเป็นการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของพยานซึ่งจะได้รับการคุ้มครองที่ดีขึ้น

สำหรับมณฑล British Columbia นี้ คู่กรณีสามารถขอใช้บริการผ่านผู้ประสานงานของศาลในศาลท้องถิ่นๆ และจะต้องมีการกรอกเอกสารการขอใช้บริการระบบ Video Conferencing และต้องเสียค่าใช้จ่าย หากได้รับความเห็นชอบจากศาลแล้ว ก็จะสามารถใช้เทคโนโลยีนี้ในการดำเนินกระบวนการทางศาลได้

ในส่วนของการใช้จ่ายนี้ การใช้ระบบ Video Conferencing จะมีลักษณะของการที่ผู้ขอใช้ จะต้องเป็นผู้จ่าย โดยข้อบังคับทั่วไป กำหนดว่า ที่ปรึกษาของคดีและคู่กรณีจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับ Video Conferencing หากจะต้องจ่ายค่าใช้จ่ายสำหรับการปรากฏตัวของนักโทษ นอกจากนี้ จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในกรณีที่มีการขอสำรองสถานที่ที่อยู่นอกเครือข่ายของศาลในมลรัฐ โดยจะเป็นค่าใช้จ่ายที่เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือไปจากค่าใช้จ่ายในการขอใช้อุปกรณ์ดังกล่าว

ทวีปออสเตรเลีย

การใช้ระบบ Video Conferencing ในศาล ของประเทศออสเตรเลีย

ออสเตรเลียนับเป็นประเทศแรกๆ ที่ได้รับเอาระบบ Video Conferencing มาใช้ในศาล เนื่องจากออสเตรเลียมีพื้นที่ที่กว้างขวางและข้อจำกัดด้านระยะทางที่ห่างไกล ดังนั้น จึงได้เห็นประโยชน์ของการนำระบบ Video Conferencing มาใช้ในการสืบพยานหลักฐาน โดยที่พยานบุคคลในช่วงต้นทศวรรษที่ ๑๙๕๐ นั้น ไม่จำเป็นต้องเดินทางมาศาล แต่ใช้การสืบพยานโดยระบบ Video Conferencing ซึ่งออสเตรเลียนั้นเริ่มนำระบบดังกล่าวมาใช้ทั้งในศาลแขวง ศาลจังหวัด ศาลครอบครัว ศาลสหพันธ์ และศาลฎีกา โดยระบบ Video Conferencing นี้จะถูกใช้ในเรื่องของการสืบพยาน ในปี ๑๙๙๕ สภาของรัฐวิกตอเรียได้กำหนดให้ออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีการใช้ระบบ Video Conferencing แก่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก และได้กล่าวถึงการมีระบบ e-justice ในศาล โดยนักวิชาการของออสเตรเลียได้พิจารณาเห็นถึงผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีในศาลและห้องขัง และเห็นว่าการใช้ Video Conferencing นี้ถือเป็นเครื่องมือมาตรฐานสำหรับกระบวนการก่อนที่จะมีการพิจารณาพิพากษาคดี การพิสูจน์หลักฐานของนักโทษ รวมถึงคดีประเภทอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งในออสเตรเลียได้มีโรงเรียนสอนกฎหมายซึ่งจะช่วยฝึกหัดนักกฎหมายในทุกๆ ขั้นตอนของการดำเนินคดีในศาล รวมไปถึงการใช้ Video Conferencing ด้วย

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการใช้ระบบ Video Conferencing ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีในศาลของออสเตรเลียนั้น ก็คือ กฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐาน (Evidence Act ๑๙๐๖) ซึ่งในมาตรา ๑๐๖ N ได้กำหนดว่า สามารถใช้การเชื่อมต่อทางวิดีโอ หรือจอภาพในการสืบพยานได้ และมาตรา ๑๐๖ RA กำหนดว่า การบันทึกภาพในการสืบพยานนั้นสามารถกระทำได้ในคดีอาญา

ทวีปยุโรป

การใช้ระบบ Video Conferencing ในศาลของประเทศสหราชอาณาจักร

การใช้ระบบ Video Conferencing ในสหราชอาณาจักรนั้น ได้เป็นที่รู้จักผ่านการรายงานข่าวของสื่อมวลชนว่าเป็นการใช้ video link ในงานด้านกฎหมาย เมื่อเดือนกรกฎาคม ๑๙๙๕

นั้น สถานีโทรทัศน์ BBC ได้รายงานข่าวเกี่ยวกับการดำเนินคดีในศาลและห้องคุมขังในสหราชอาณาจักรไปทั่วโลก โดยในขณะนั้นยังถือว่าเป็นโครงการทดลองสำหรับการสอบปากคำนักโทษ โดยใช้ video link แทนการพบเจอกันซึ่งหน้า จากการทดลองดังกล่าวนับแต่นั้นมา เป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้วที่ สหราชอาณาจักรได้นำระบบ Video Conferencing มาใช้ในการสืบพยานของศาลในแต่ละอาทิตย โดยไม่เพียงแต่จะสอบปากคำนักโทษเท่านั้น แต่ยังใช้กับผู้พิพากษาด้วย

ในปี ๒๐๐๐ หนังสือพิมพ์ในประเทศสหราชอาณาจักรได้รายงานข่าวถึงการที่เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการทางศาลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบ Video Conferencing ที่ช่วยในเรื่องของการทำให้การพิจารณาคดีในกระบวนการยุติธรรมมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

ในปี ๒๐๐๒ ได้มีคดีบางประเภท เช่น คดีของ Maxine Carr ได้มีการนำระบบ Video Conferencing มาใช้ และก่อให้เกิดบทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายอาญา โดยมีการออกพระราชบัญญัติกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ค.ศ. ๒๐๐๓ (the Criminal Justice Act ๒๐๐๓) ในการนำระบบ Video Conferencing นี้มาใช้ทั้งกระบวนการก่อนการพิพากษาและการนั่งพิจารณาคดี นอกจากนี้ ยังใช้กับ The Court of Appeal Criminal Division อีกด้วย

ส่วนกฎหมายของสหภาพยุโรป หรือ EU นั้น ในปี ๒๐๐๔ ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการใช้ Video Conferencing ในศาล และสำนักงานศาล ในปี ๒๐๐๖ เจ้าหน้าที่ศาลนั้นได้มีความเข้าใจในการใช้ Video Conferencing ในคดีมากขึ้น

ทั้งนี้ การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวมาใช้นี้ หมายถึงว่า ศาลสามารถสืบพยานได้ไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะอยู่ในพื้นที่ใดของประเทศ นอกจากจะได้มีการนำมาใช้ภายในประเทศแล้วนั้น ยังได้มีการใช้ในต่างประเทศด้วย โดยการรับฟังพยานที่อยู่ต่างประเทศได้ ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้เปรียบเสมือนว่าพยานได้มาให้การที่ศาลแล้ว เพียงแต่พยานต้องทำการสาบานตนและเคารพกฎระเบียบข้อศาลที่กำหนดไว้เท่านั้น

ในเดือนพฤษภาคม ปี ๒๐๐๕ ได้มีโครงการทดลองใหม่ๆ ในการใช้ระบบ Video Conferencing ในหน่วยงานต่างๆ ของสถานีตำรวจ เปรียบเสมือน “ศาลเสมือนจริง” หรือ “ศาลในโลกไซเบอร์” โดยที่ได้มีการเชื่อมต่อระบบระหว่างผู้พิพากษาของศาลและสถานีตำรวจ

การใช้ระบบ Video Conferencing ในศาลของประเทศฟินแลนด์

ประเทศฟินแลนด์ได้มีการนำระบบ Video Conferencing ในกระบวนการพิจารณาตัดสินคดีของศาล โดยที่บุคคลสองคนหรือมากกว่านั้น ซึ่งอยู่คนละพื้นที่ที่สามารถมองเห็นและรับฟังซึ่งกันและกันได้ในเวลาเดียวกัน โดยระบบ Video Conferencing นี้อาจจะนำมาใช้ในการสืบพยานระหว่างศาล และการสืบพยานที่อยู่ต่างประเทศภายใต้สนธิสัญญาระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ คู่กรณีหรือที่ปรึกษาทางกฎหมาย พยาน หรือบุคคลที่ถูกเรียกเข้ามาในคดีนั้น อาจจะเสนอให้มีการใช้ระบบ Video Conferencing ในกระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งหัวหน้าของคดีจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าควรจะนำ Video Conferencing มาใช้หรือไม่

เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๐๑๐ ศาลแขวงของประเทศฟินแลนด์ได้นำระบบดังกล่าวมาใช้ ส่วนศาลปกครอง ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา รวมถึงเรือนจำต่างๆ ต่างก็มีการติดตั้งระบบ Video Conferencing ด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง โดยในศาลแขวงนั้นได้จัดให้มีห้องประชุมสำหรับการติดตั้งกล้องเคลื่อนไหวยาว ๒ ตัว ไมโครโฟน จอพลาสมา และอุปกรณ์สำหรับการสื่อสารข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการ ในการนี้ ศาลสามารถรับฟังพยานจากในศาลและห้องขังโดยการเชื่อมต่อระบบดังกล่าวในสถานที่ที่แตกต่างกันได้

การใช้ระบบ Video Conferencing นี้มีเป้าหมายเพื่อช่วยปรับปรุงบริการของศาล การใช้ระบบดังกล่าวจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการสืบพยาน โดยไม่ต้องมีผู้คุมกัน หากศาลมีประสบการณ์ในการใช้ระบบ Video Conferencing มากขึ้น ระบบดังกล่าวก็จะถูกนำไปใช้ในศาลต่างๆ มากขึ้น

ทวีปเอเชีย

การใช้ระบบ Video Conferencing ในศาลของประเทศอินเดีย

ระบบ Video Conferencing ได้ถูกนำมาใช้ในศาลของประเทศอินเดียเมื่อปี ๒๐๐๓ และเมื่อเดือนมีนาคม ๒๐๐๘ ได้มีการนำระบบ Video Conferencing มาใช้ในการสืบพยานในศาล ซึ่งต่อมาได้แพร่หลายในศาลของอินเดียและในห้องขังนักโทษ โดยอาจเรียกว่าเป็นการยุติธรรมทางไกล หรือ tele-justice นั้นเอง และเรือนจำมากกว่า ๔๐ แห่งในเมืองมุมไบได้มีการเชื่อมต่อระบบดังกล่าวกับศาลแขวง โดย Andhra Pradesh ถือเป็นหนึ่งในรัฐแรกๆ ที่ได้ทำการเชื่อมต่อกับศาลแขวง ๑๕ แห่งกับเรือนจำต่างๆ ในรัฐผ่านระบบ Video Conferencing

ระบบ Video Conferencing นี้ถูกนำมาใช้ในการบันทึกข้อความของพยานและการให้ปากคำของนักโทษในเรือนจำ โดยจะช่วยลดการนำตัวนักโทษมายังศาล อีกทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายจำนวนมากจากการเคลื่อนย้ายดังกล่าว และจะช่วยลดการใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจในการควบคุมดูแลนักโทษจากเรือนจำไปยังศาลได้ ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการทางศาลใช้เวลาน้อยลงจากการที่ระบบนี้ได้ถูกนำไปใช้ในศาลครอบครัว คดีเกี่ยวกับการสมรส และคดีระหว่างประเทศซึ่งจะต้องมีการรับฟังโดยผู้พิพากษาเป็นจำนวนมาก และมักเป็นคดีที่คงค้างนั้น จะได้รับการพิจารณาที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ในขณะเดียวกันใน Bangalore นั้น ได้มีการนำเอาระบบ Video Conferencing ไปใช้ในศาลสูง Karnataka และในอีก ๑๒ เดือนข้างหน้าจะนำไปใช้ในเมือง Bidar, Raichur, Mandya, Tumkur, Uttara, Shimoga, Dakshina Kannada, Hassan, Madikeri, Chikmagalur, Kolar

การใช้ระบบ Video Conferencing ในศาลของประเทศมาเลเซีย

ศาลสูงในประเทศมาเลเซีย เช่น Kuching, Sibul, Miri ได้มีการติดตั้งระบบดังกล่าวเมื่อปี ๒๐๐๗ โดยได้รับการสนับสนุนจากสมาคมเนติบัณฑิตแห่ง Selangor ซึ่งจากการสนับสนุนให้มีระบบ Video Conferencing นี้ทำให้ระบบมีเพิ่มขึ้น และต่อมาศาล Sarawak ได้นำระบบ Video Conferencing มาใช้ในการรับฟังพยานประมาณ ๑๒๐๐ คดี

ส่วนศาลสูง Sibul และ Bintulu ได้เริ่มนำระบบดังกล่าวมาใช้ในศาลเมื่อเดือนกรกฎาคม ปี ๒๐๐๗ และเดือนมีนาคม ๒๐๐๘ โดยมีนักกฎหมายจำนวนมากได้ให้การสนับสนุนในการใช้ระบบดังกล่าวนี้